

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

GERO VALDYMO PRINCIPŲ TAIKYMAS LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

GERO VALDYMO PRINCIPŲ TAIKYMAS LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE

- Mokymai rengiami Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro, kartu su partneriais Lietuvos savivaldybių asociacija bei Norvegijos asociacija „Change the World“, įgyvendinant projektą „Gero valdymo principų taikymas Lietuvos savivaldybėse“, kuris finansuojamas Europos Ekonominės Erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų lėšomis.
- Projekto tikslas - pagerinti probleminių ir mažų savivaldybių viešojo valdymo sistemą, siekiant kelti viešojo sektoriaus darbuotojų kompetencijas bei pritraukti naujus/papildomus finansavimo šaltinius.

GERO VALDYMO PRINCIPŲ TAIKYMAS LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE

Projekto metu numatomos veiklos:

- **Mokymai** bus rengiami visose 10 savivaldybių, dalyviai: tarybų nariai, administracijos darbuotojai ir NVO atstovai (viso 15 asmenų). Bus surengti 2 mokymų ciklai: 10 vienadienių (rugsėjo mėn.) ir 10 dvidienių (lapkričio – gruodžio mėn.). Mokymų metu bus analizuojamos gero valdymo bei NVO tarybų veiklos stiprinimo temos, taikant gero valdymo principus temas, taip pat ir strateginio planavimo, partnerystės, komandinio darbo ir viešųjų paslaugų teikimo, pasitelkiant NVO pajėgumus.

Planuojamas veiklos laikotarpis: 2015 m. rugsėjo – gruodžio mėn.

- **Konsultacijų teikimas** NVO ir savivaldybių atstovams bus teikiamos telefonu, elektroniniu paštu bei atskirų vizitų į savivaldybes organizavimu. Konsultavimas remsis konkrečios savivaldybės situacijos analize, dokumentų įvertinimu ir rekomendacijų jų tobulinimui teikimu.

Planuojamas veiklos laikotarpis: 2015 m. rugsėjo – 2016 m. kovo mėn.

- **Konferencija** Vilniuje bus surengta atliktus NVO ir savivaldybių bendradarbiavimo situacijos analizes 10 savivaldybėse. Renginio metu bus pristatyti projekto rezultatai bei Norvegijos gerosios praktikos pavyzdžiai, kuriuos pristatys ekspertas iš Norvegijos.

Planuojamas veiklos laikotarpis: 2016 m. vasario mėn.

GERO VALDYMO PRINCIPŲ TAIKYMAS LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE

Susitikimo tikslas: išanalizuoti ir įgalinti vietos veikėjus (savivaldybės ir NVO atstovus) bendradarbiavimui efektyviai veikti įgyvendinant Regioninės plėtros įstatymą, Viešojo valdymo tobulinimo 2012-2020 programą bei kitus dokumentus, identifikuojant NVO vaidmenį ir piliečių galimybes įtraukimui į sprendimų priėmimo procesus formuojant ir įgyvendinant viešąją politiką vietos lygmeniu.

Uždaviniai:

- Išplėtoti kompetencijas, įgūdžius ir pagerinti savivaldybių galimybes pritraukti ES 2014-2020 metų Struktūrinių fondų investicijas;
- Sustiprinti NVO tarybos veiklą bei įtaką vietos savivaldybės sprendimų priėmimo procesuose;
- Padėti pasirengti vietos strateginės plėtros ir bendradarbiavimo planus (NVO tarybos veiklos strategijos koncepcijas);

NVO skaičiais 2015 metais

Teisinė forma	Registru centras registruotos NVO 2015.11.13 duomenys	VMI gavę 2% paramą ir turintys paramos gavėjo statusą 2015 metų duomenys	Galimai likviduojami nepateikę nė vieno dokumento per 5 metus	Preliminariai iš tiesų veikiančios NVO įskaitant ir kvazi-NVO
Asociacijos	18.105	13.940	3.147	≈ 10.000
Labdaros ir paramos fondai	1.548	1.093	166	≈ 1.000
Viešosios įstaigos	9.339	8.122	1.049	≈ 5.000
Iš viso	28.987	23.155	4.362	≈ 16.000

norway
grants

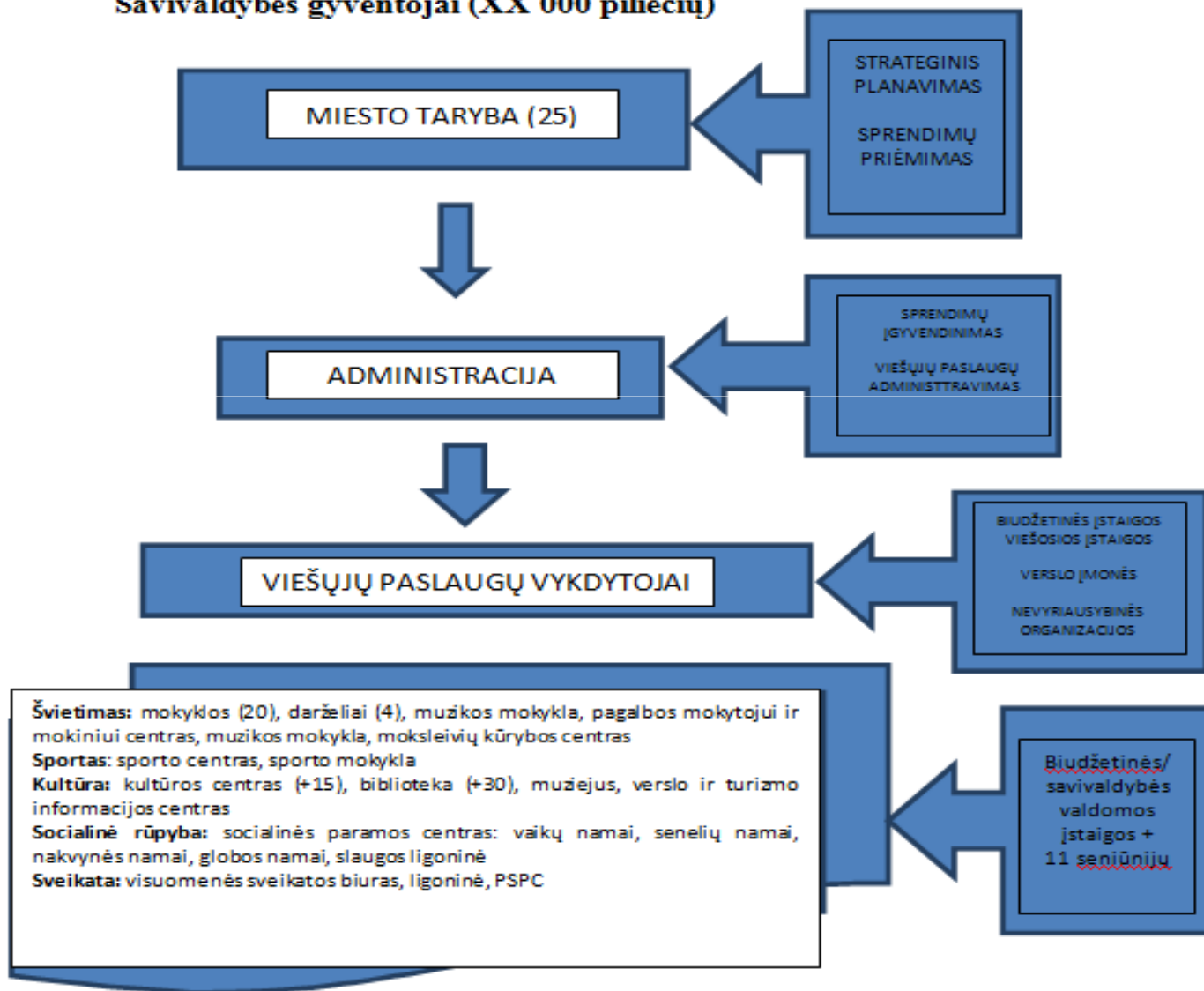

NEVYKŲSŲ DĖVIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

NVO IR SAVIVALDYBĖS BENDRADARBIAVIMAS

XXXX SAVIVALDYBĖ

Savivaldybės gyventojai (XX 000 piliečių)

Nacionalinės programos

- Strategija „Lietuva 2030“
- Nacionalinė pažangos programa 2014-2020
- Viešojo valdymo tobulinimo programa 2012-2020
- Regioninės plėtros įstatymas
- Savivaldybės strateginis planas
- NVO tarybos veiklos (strateginis) planas

Viešojo valdymo tobulinimo programa 2012-2020 m.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

3.2. Poreikis tobulinti ne tik viešojo valdymo institucijų vykdomą viešojo administravimo (viešosios politikos įgyvendinimo) veiklą, tačiau ir kitus viešojo valdymo (viešosios politikos formavimo ir nustatymo) procesus, kad viešojo valdymo institucijos, dalyvaujant visuomenei ir kitoms interesų grupėms (nevyriausybinėms organizacijoms, verslo subjektams), priimtais ir įgyvendinamais sprendimais gebėtų patenkinti visuomenės poreikius.

II. PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

8. **Pirmasis Programos tikslas** – užtikrinti viešojo valdymo procesų atvirumą ir skatinti visuomenę aktyviai juose dalyvauti.

9. **Uždaviniai pirmajam Programos tikslui pasiekti:**

9.1. Užtikrinti viešojo valdymo institucijų veiklos skaidrumą ir viešosios informacijos prieinamumą visuomenei.

9.2. Skatinti visuomenę, ypač nevyriausybinės organizacijas ir vietos bendruomenes, dalyvauti viešojo valdymo procesuose.

Viešojo valdymo tobulinimo programa 2012-2020 m.

10. **Antrasis Programos tikslas** – užtikrinti visuomenės poreikius atitinkančių paslaugų teikimą.

10.1. Viešojo valdymo institucijos per mažai domisi, ar paslaugų vartotojus tenkina teikiamų paslaugų kokybė.

10.5. Neidentifikuoti visi esami ir galimi paslaugų teikėjai, nepakanka informacijos apie juos, kad visuomenė galėtų rinktis priimtinausią paslaugos teikėją.

Teisės aktai kai kuriais atvejais riboja verslo įmonių, nevyriausybinių organizacijų galimybes dalyvauti paslaugų teikimo procesuose. Tai mažina paslaugų teikėjų konkurenciją ir neužtikrina biudžeto lėšų efektyvaus naudojimo paslaugų teikimo srityje.

Viešojo valdymo tobulinimo programa 2012-2020 m.

11. Uždaviniai antrajam Programos tikslui pasiekti:

11.1. Gerinti paslaugų kokybę taikant subsidiarumo principą ir kuo aktyviau į tai įtraukiant visuomenę.

11.1.3. Užtikrinti vienodas konkurencijos sąlygas visiems paslaugų teikėjams.

Siekiant sudaryti visuomenei daugiau galimybių rinktis norimą paslaugą ir jos teikėją ir didinti paslaugų teikėjų konkurenciją, kur įmanoma bus taikomas toks paslaugų finansavimo modelis, kai **biudžeto lėšos už konkrečias paslaugas paskirstomos potencialiems paslaugos gavėjams, o ne jas teikiančioms įstaigoms.**

Taigi paslaugų teikimas bus finansuojamas laikantis principo „pinigai seka paskui paslaugą“.

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

Viešojo valdymo tobulinimo programa 2012-2020 m.

12. **Trečiasis Programos tikslas** – stiprinti strateginį mąstymą viešojo valdymo institucijose ir gerinti jų veiklos valdymą.

13.1.3. Stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir skatinti sutarimo kultūrą. Siekiant užtikrinti efektyvų tarpinstitucinį bendradarbiavimą, bus plėtojama vidinė ir išorinė komunikacija naudojantis naujų technologijų teikiamomis galimybėmis, skleidžiama geroji valdymo patirtis, viešojo valdymo institucijose įgyvendinamos mokymosi vieniam iš kitų iniciatyvos.

Siekiant priimti tinkamus sprendimus, esant būtinybei bus kuriami analitiniai centrai (naujos institucijos nebus steigiamos, tačiau bus telkiami vienoje vietoje tam tikros kompetencijos darbuotojai), valdantys tinkamiems valdymo sprendimams priimti ar įgyvendinti reikalingą informaciją ir teikiantys siūlymus dėl jų.

Viešojo valdymo tobulinimo programa 2012-2020 m.

13.2.2. Optimizuoti viešojo valdymo institucijų atliekamas funkcijas, nuolat vertinti ir tobulinti šių institucijų valdymą ir gebėjimus. **Siekiant mažinti viešojo valdymo apimtį ir išlaidas, bus sistemingai persvarstomos viešojo valdymo institucijų atliekamos funkcijos ir prireikus šalinamas jų dubliavimas.**

Bus tobulinamas strateginio planavimo diegimas savivaldybėse, stiprinamos savivaldybių darbuotojų šios srities kompetencijos.

Savivaldybių veiklai vertinti bus nustatyti savivaldybių veiklos vertinimo kriterijai, kuriais remiantis bus atliekamas jų veiklos tyrimas ir vertinimas, ir visuomenei skelbiami jo rezultatai.

Lietuvos pažangos strategija 2030

II. STRATEGIJOS RENGIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

2.4 Bendruomenės, nevyriausybinės ir verslo organizacijos dalyvaus atvirame forume „Lietuva 2030“ ir įgyvendins visuomenės, ekonomikos ir valdymo projektus.

Svarbus vaidmuo telkiant ir stiprinant bendruomenes bei skatinant visuomenę veikti teks savivaldybių institucijoms.

Kiekvienas iš mūsų dalyvaus įgyvendinant Strategiją ir savo kasdieniais darbais, elgesio kultūra bei asmeniniais siekiais reikšmingai prisidės prie vizijos įgyvendinimo.

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

Lietuvos pažangos strategija 2030

- **7.6 Plėsti bendruomenių savivaldą** (suteikiant daugiau teisių mokyklų ir seniūnijų savivaldai), stiprinančią bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų dalyvavimą viešajame gyvenime. Valstybės ir vietos valdžios institucijos turi sąmoningai siekti perduoti visuomenei vis daugiau galių ir atsakomybės savarankiškai veikti įgyvendinant subsidiarumo principą.
- **Stiprinti bendruomenes ir nevyriausybinės organizacijas**, ugdyti bendruomenių lyderius ir remti pilietines iniciatyvas.
- Įgaudami pasitikėjimą valdymo procesais ir priimtų sprendimų teisingumu, turime visi aktyviai įsitraukti į jų priėmimą bei įgyvendinimą, todėl viešasis valdymas turi būti ne tik skaidrus, bet ir atviras. Atitinkamai **turi keistis ir valdžios vaidmuo pereinant nuo įgyvendintojo prie organizatoriaus ir koordinatoriaus, o viešosios paslaugos turi būti teikiamos įtraukiant piliečius, privatų sektorių, vietos bendruomenes ir nevyriausybinės organizacijas.**
- Atsižvelgiant į keliamus paslaugos tikslus ir kokybės reikalavimus, **viešąsias paslaugas teikia ne tik valdžios institucijos, bet ir bendruomenės, nevyriausybines organizacijos ar verslo įmonės.** Sudaromos galimybės tokiems paslaugų teikėjams jaustis valdžios patikėtiniais, o viešasis sektorius teikia tik tas paslaugas, kurių negali teikti nevyriausybines organizacijos, bendruomeninės organizacijos ir verslo įmonės.

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

Lietuvos pažangos strategija 2030

7.8.2. Atviras ir įgaliojimų suteikiantis valdymas

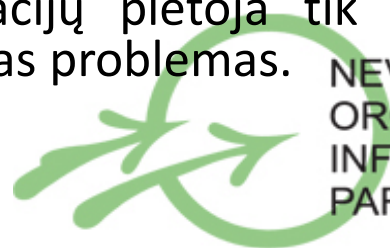
- Sudaryti realias galimybes viešąsias paslaugas teikti ne tik valdžios institucijoms, bet ir bendruomenėms, nevyriausybinėms organizacijoms ir privačiam sektoriui.
- Valdžios vaidmuo turi keistis iš įgyvendintojo į organizatoriaus ir koordinatoriaus, viešosios paslaugos turi būti teikiamos kartu su piliečiais, privačiu sektoriumi, vietos bendruomenėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis.

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

Lietuvos pažangos strategija 2030

- 19. Vietos bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų dalyvavimas tvarkant viešuosius reikalus nepakankamas. Tam yra nemažai priežasčių – bendruomenėms ir nevyriausybiniams organizacijoms trūksta stabilų finansavimo šaltinių, jų įvairovės, neretai stinga ir gebėjimų, nėra aiškių bendradarbiavimo su valstybe mechanizmų, palankios teisinės aplinkos ir panašiai.
- Savivaldžių vietos bendruomenių ir savarankiškų nevyriausybinių organizacijų plėtrai labai svarbu suteikti įgaliojimus veikti ir sudaryti tinkamas sąlygas siekti iškeltų tikslų. Todėl nuoseklus viešųjų paslaugų teikimo funkcijų perdavimas šioms organizacijoms yra vienas iš esminių postūmių valdymo pokyčiams inicijuoti.
- Pažymėtina, kad šiuo metu tik pavienės savivaldybės įtraukia vietos bendruomenes ar nevyriausybines organizacijas į viešųjų paslaugų teikimą, dauguma bendruomeninių organizacijų plėtoja tik kultūrinę veiklą ir nedalyvauja sprendžiant kitas aktualias problemas.

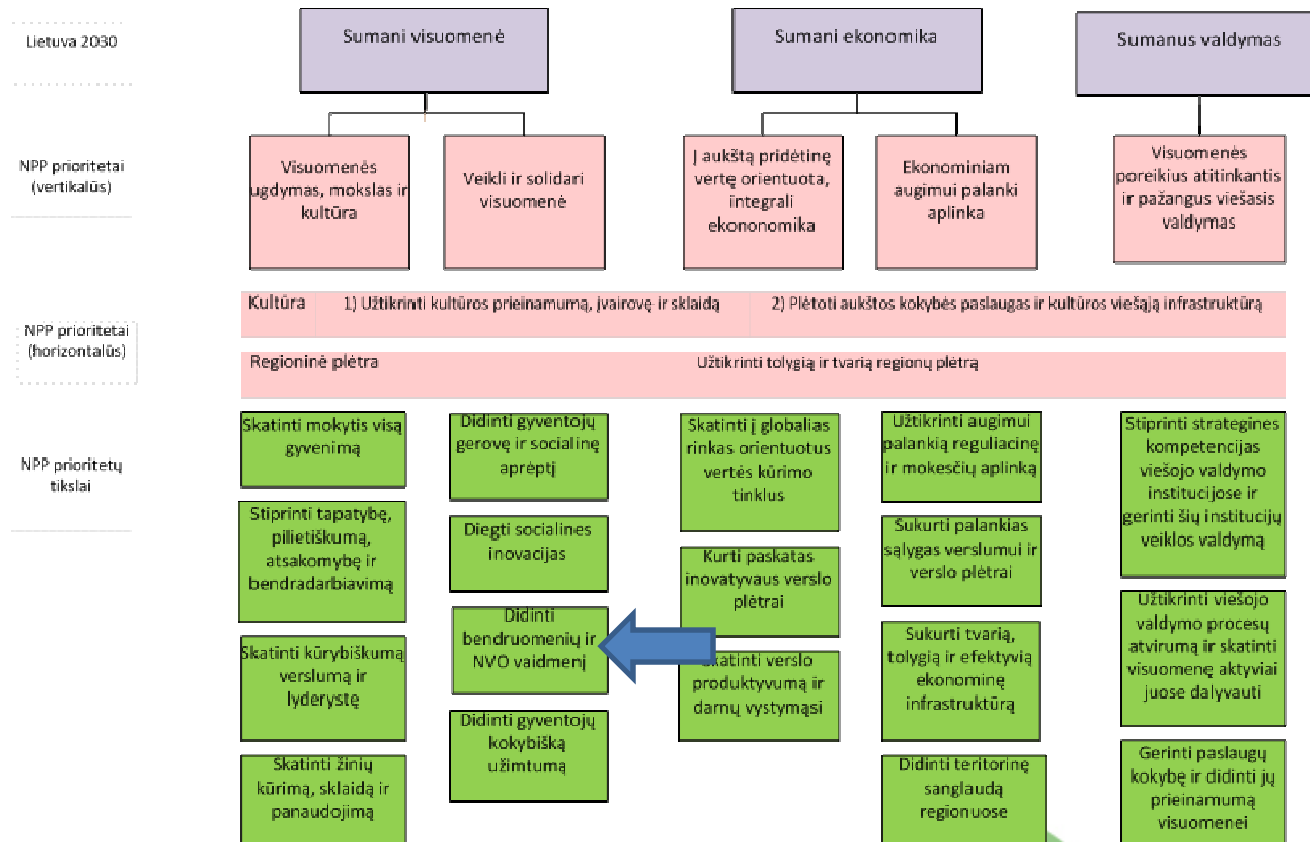

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

Nacionalinė pažangos programa 2014-2020

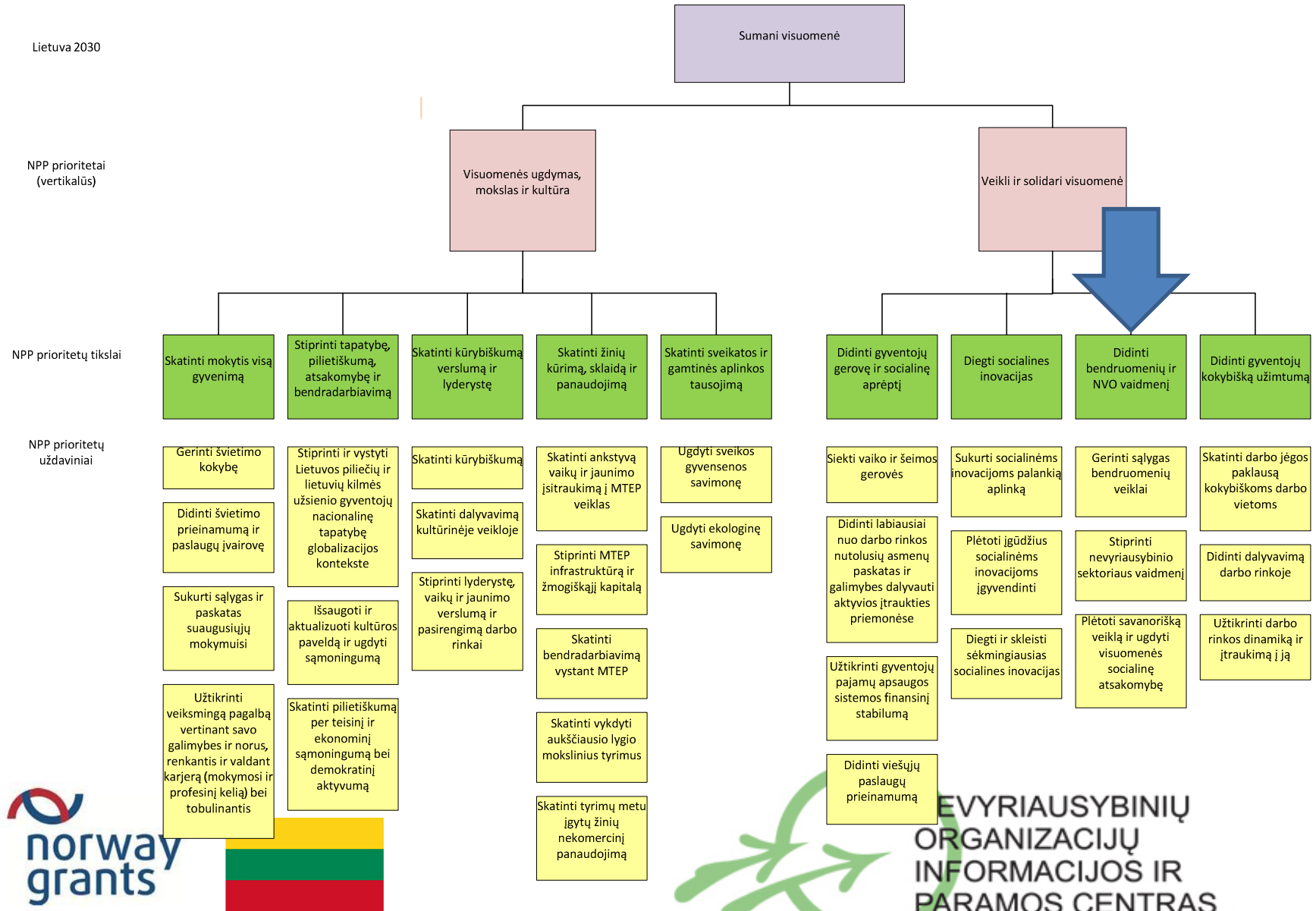
EUROPOS SĄJUNGOS 2014 – 2020 FINANSINĖS PERSPEKTYVOS

INVESTICIJŲ GRAFINIS MODELIS

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

Nacionalinė pažangos programa 2014-2020

OECD rekomendacijos Lietuvai

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijose Lietuvai **siūloma**:

- Stiprinti ir remti Lietuvos nevyriausybių organizacijų sektoriaus veiklos gebėjimus ir institucinį stiprinimą, didinti galimybes įtraukti NVO sektorių formuojant, strategiškai planuojant ir teikiant viešąsias paslaugas, taip pat ir numatant didesnes finansavimo galimybes NVO sektoriui;
- Skatinti diskusijas vyriausybėje ir su nevyriausybėmis interesų grupėmis apie atvirą vyriausybę, siekiant sukurti bendrą viziją;
- Skatinti pilietinio įsitraukimo kultūros plėtojimą per komunikacijos strategiją ir tikslines kampanijas, kviečiančias piliečius dalyvauti. „Lietuvos 2030“ patirtis gali tapti įkvėpimu. Panašios iniciatyvos drauge su specialiu mokymu galėtų būti teikiamos viešojo sektoriaus tarnautojams, siekiant padidinti jų norą ir galimybes laikytis atviros vyriausybės principų ir vykdyti konsultavimosi praktiką;
- Lietuvos trečiojo sektoriaus vystymo palaikymas per galimybių didinimą ir bendradarbiavimą su naujai įsteigta NVO taryba. Bendradarbiavimo su nevyriausybėmis organizacijomis (NVO) kuriant ir teikiant viešąsias paslaugas galimybių didinimas bei didesnio finansavimo skyrimo galimybės.

Gero valdymo principai

Jungtinių Tautų Vystymo programa, 1997

- **Dalyvavimas**
- **Teisės viršenybė**
- **Skaidrumas**
- **Jautrus atsakas į klientų pageidavimus**
- **Orientacija į sutarimą**
- **Nešališkumas**
- **Efektyvumas ir veiksmingumas**
- **Atskaitomybė**
- **Strateginė vizija**

Gero valdymo principai

Jungtinių Tautų Vystymo programa, 1997

- **Dalyvavimas** – visi piliečiai turi turėti balsą priimant sprendimus, tiesiogiai ar per atstovus. Svarbūs yra konstruktyvaus dalyvavimo gebėjimai ir jų ugdymas. Dalyvavimas turi būti informuotas ir organizuotas, o tai reiškia laisvę jungtis į asociacijas, būti pilietinės visuomenės dalimi. Geresnis ir aktyvesnis piliečių dalyvavimas suteikia didesnį pasitikėjimą politiką formuojančia institucija ir galutiniu rezultatu.
- **Teisės viršenybė** – teisinis reglamentavimas turi būti teisingas ir nešališkas, paremtas žmogaus teisėmis. Nešališkas įstatymų taikymas reiškia teismų nepriklausomumą ir nepaperkama, nekorumpuota policijos sistema.
- **Skaidrumas** – remiasi laisvu informacijos skleidimu. Informacijos turi būti pateikiama pakankamai, kad būtų galima stebėti ir suprasti institucijų veiklą. Priimami ir įgyvendinami sprendimai laikantis taisyklių, reglamentų, įstatymų. Informacija turi būti laisvai ir tiesiogiai prieinama tiems, kuriems tie sprendimai ir jų įgyvendinimas turės tiesioginės įtakos. Pakankamai lengvai suprantamos formos informacija turi būti pateikiama per žiniasklaidos priemones.

Gero valdymo principai

Jungtinių Tautų Vystymo programa, 1997

- **Jautrus atsakas į klientų pageidavimus** – institucijos turi siekti padėti visoms suinteresuotosioms šalims.
- **Orientacija į sutarimą** – geras valdymas remiasi susitarimo siekiu ir įvairių interesų derinimu siekiant geriausios politikos ar procedūrų.
- **Nešališkumas** – kiekvienam piliečiui sudaromos sąlygos pagerinti ar išlaikyti savo gerovę.
- **Efektyvumas ir veiksmingumas** – siekiama poreikius tenkinančių rezultatų, geriausiai panaudojant turimus išteklius.
- **Atskaitomybė** – asmenys, priimančys sprendimus vyriausybėje, privačiose ir nevyriausybiniuose organizacijose, yra atskaitingi visuomenei ir suinteresuotoms šalims. Kitaip tariant, atskaitomybė yra pagrindinis gero valdymo reikalavimas. Atskaitingos visuomenei turi būti ne tik valstybinės institucijos, bet ir privataus sektoriaus, nevyriausybinių organizacijos. Apskritai, organizacija ar institucija yra atskaitingi tiems, kurie bus paveikti jos sprendimų ar veiksmų. Atskaitomybė negali būti pasiekta be skaidrumo ir įstatymo viršenybės principų.
- **Strateginė vizija** – lyderių ir visuomenės ilgalaikis įsivaizdavimas, koks turi būti geras valdymas ir tvirta plėtra. Žinomos istorinės, socialinės ir kultūrinės aplinkybės, kuriomis paremtas šis įsivaizdavimas.

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

Gero valdymo principai

Europos Komisija, 2001

- **Atvirumo principas** – institucijos turi dirbti skaidriai ir atvirai, naudodamos plačiai visuomenei suprantama kalba, nes tai ypač svarbu siekiant pagerinti pasitikėjimą jomis. Kartu su šalimis narėmis jos turi aktyviai bendrauti ir pranešti apie savo veiksmus bei priimamus sprendimus.
- **Dalyvavimo principas** – reiškia Europos Sąjungos institucijų politikos kokybės, aktualumo ir efektyvumo priklausymą nuo plataus dalyvavimo visoje politinėje grandinėje – nuo koncepcijos sukūrimo iki sprendimų įgyvendinimo.
- **Atskaitomybės principas** – reiškia skaidrų teisėkūros ir jos įgyvendinimo procesą, kiekvienos ES institucijos paaiškinimus ir atsakomybę už tai, ką ji daro Europoje bei didesnio aiškumo iš visų suinteresuotų subjektų, dalyvaujančių kuriant ir įgyvendinant ES politiką (visuose lygmenyse).
- **Veiksmingumo principas** – reiškia veiksmingą ir savalaikę politiką, užtikrinančią tai, kas reikalinga siekiant užsibrėžtų tikslų, esant galimybei įvertinant ankstesnę patirtį, pasirenkant tinkamus metodus įgyvendinant ES politiką bei priimant sprendimus pačiame tinkamiausiame lygmenyje.
- **Darnos (nuoseklumo) principas** – reiškia, kad politikos veiksmai turi būti nuoseklūs ir lengvai suprantami. Jis reikalauja politinio vadovavimo ir didelės institucijų atsakomybės, siekiant užtikrinti nuoseklius sprendimus sudėtingoje sistemoje

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS